

**Charakteristika a
základní stanovištní
požadavky květin**

Ing. Pavel Matiska, Ph.D.

Letničky pravé

» základní charakteristika:

- › rostliny „otevřených půd“- nepravidelná eroze
- › nesnáší konkurenci ostatních rostlin
- › rostliny monocyklické - vývoj - 1 rok

» základní vlastnosti:

- › vysoká produkce semen
- › vysoká energie klíčení
- › přežívání v podobě semen
- › rychlý a jednotný růst a vývoj
- › nepříznivé vlivy prostředí - urychlení reprodukce
- › potřeba vláhy a živin
- › vysoké nároky na světlo

Letničky nepravé (jednoletě pěstované rostliny)

- » trvalky nebo polokeře, ve své domovině vytrvalé
- » u nás zmrzají, na chráněných stanovištích mohou přežít (*Calendula, Antirrhinum*)
- » množí se vegetativně, případně generativně
- » podobné nároky jako pravé letničky, ale snáší horší podmínky (vlastnosti trvalek)
- » do této skupiny zařazujeme i balkonové květiny (vegetativně množené)

Rozdělení letniček dle lokalit přirozeného výskytu

- » suché stepní oblasti přecházející do pouštní a polopouštní vegetace – větrná eroze
- **letničky pouštní a polopouštní**
- » okraje moří - větrná eroze + příboj
- **letničky přímořské**
- » inundační území větších toků - záplavy, vodní eroze
- **letničky pobřežní**
- » erozní rýhy a strže - sesuvy půdy
- **letničky strží a nánosů**
- » ostatní oblasti - zemědělská krajina, různorodá místa výskytu
- **letničky ostatní**

Letničky pouštní a polopouštní

» **Austrálie:**

› *Ammobium, Brachycome, Helichrysum, Helipterum*

» **Mexiko:**

› *Cleome, Cosmos, Gomphrena, Phlox, Sanvitalia, Tagetes, Zinnia*

» **Severní Amerika:**

› *Gaillardia, Helianthus, Rudbeckia*

» **Afrika:**

› *Dorotheanthus, Gazania, Nemesia, Ricinus*

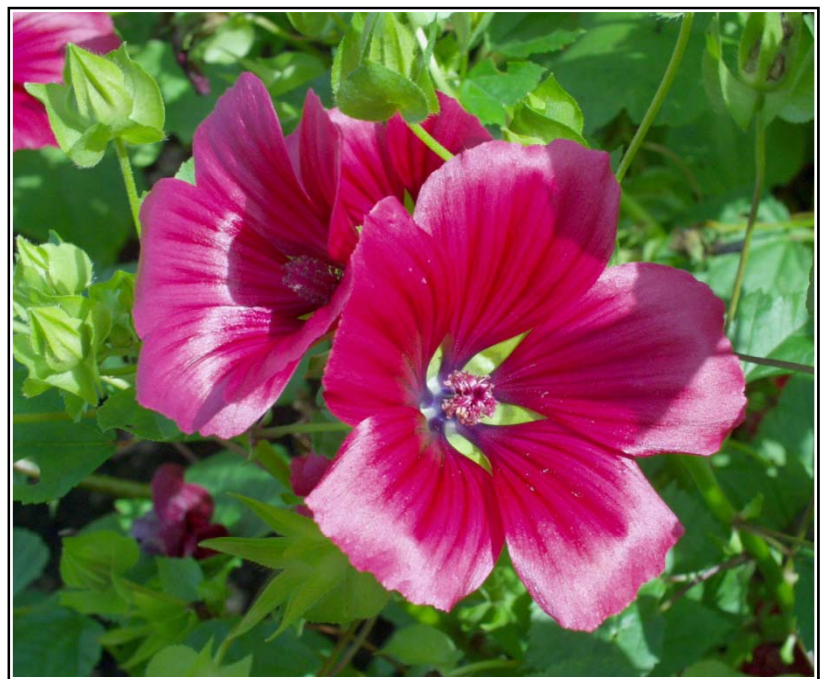
Letničky přímořské

» **Jižní Evropa:**

- › *Chrysanthemum, Iberis, Lavatera, Limonium, Lobularia, Mathiolla, Malope (Španělsko), Nigella, Scabiosa, Xeranthemum*

» **Asie:**

- › *Amaranthus, Celosia, Digitalis*

Letničky pobřežní

» **Evropa:**

› *Convolvulus*

» **Asie:**

› *Impatiens (balsamina)*

» **Amerika:**

› *Mirabilis* (Mexiko), *Tropaeolum* (Chile, Peru)

Letničky strží a nánosů

» Evropa:

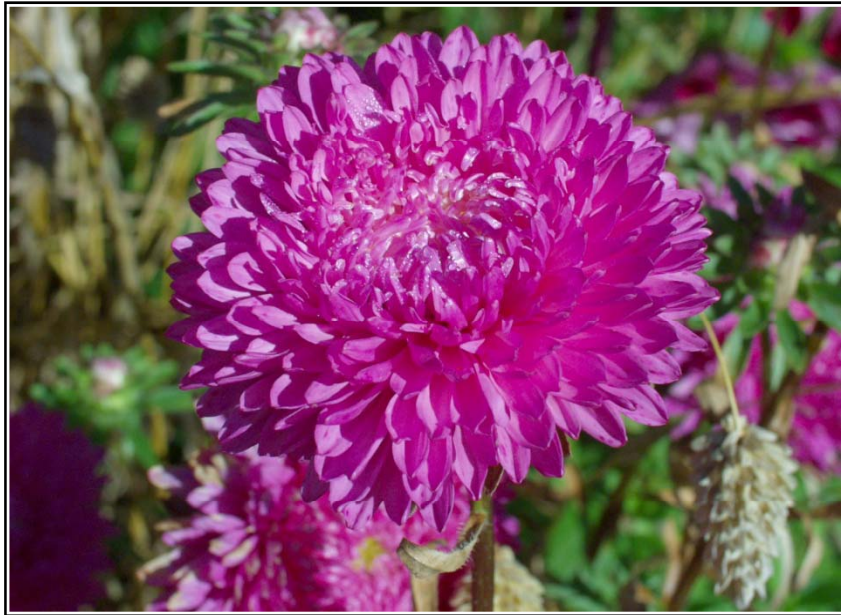
- › *Callendula, Centaurea, Consolida, Papaver (rheas), Silene (coeli-rosa)*

» Asie:

- › *Callistephus, Cheiranthus, Dianthus (chinensis)*

» Jižní Amerika:

- › *Ipomoea, Phaseolus*

Letničky ostatní

» Evropa:

- › *Antirrhinum* (v domovině trvalka), *Bellis*, *Myosotis*, *Viola* (*x witrockiana*)

» Střední a Jižní Amerika:

- › *Ageratum* (polokeř), *Begonia*, *Nicotiana* (*alata*), *Penstemon* (Mexiko), *Petunia*, *Salvia* (*splendens*), *Verbena*

» Asie:

- › *Perilla*

Pěstování letniček

» nároky na stanoviště

› půda:

kyprá, bezplevelná, dostatek živin, rostliny II. tratě, možná chemická desinfekce půdy (Basamid)

› světlo:

dostatek slunce (stímomilné druhy - výjimka)

› zálivka:

pravidelná, nesnáší přemokření

Rozmnožování letniček

» u pravých letniček: generativně

- › výsevy: předpěstování (leden - duben), přímý výsev (duben - červen), následná ošetření: zatemnění, zvýšení RVV, fungicidy (prevence)
- › přepichování: přesazovací šok
- › výsadba: termín, spony (20 x 20 cm, 40 x 40 cm, ...)

» u nepravých: vegetativně (řízkování) (t. 20 – 25°C)

- › udržení genetické stability (habitus, barva)
- › nebezpečí přenosu virových chorob = **bezvirozní matečnice**
- › odběr řízků z matečnice, zaštipování, retardanty růstu
- › matečnice
  - › založení matečnice z červnového řízkování
  - › přezimování při 5 – 16 °C (opt. 12 – 16°C)
  - › řízkování od listopadu, zaštipování
  - › světelný režim (*Petunia*)

Ošetřování letniček

- » pravidelná zálivka
- » přihnojování
- » odstraňování zasychajících částí rostlin a odkvetlých květů (zabránění tvorby semen)!
- » opora
- » ochrana proti chorobám a škůdcům

Dvouletky

» Charakteristika:

- › doplněk letničkových záhonů
  - › podzimní efekt (*Viola, Bellis*)
  - › časně jarní efekt (*Bellis, Viola, Myosotis*)
  - › letní doplněk letniček (*Campanula, Digitalis, Alcea, Dianthus, Senecio*)
- › nároky jako u letniček

» Rozdělení:

- › Pravé (přes zimu, listová růžice. 2.rok kvetou)
  - › *Alcea, Campanula medium, Dianthus caryophyllus, Digitalis purpurea, Verbascum*
- › Nepravé (vynuceně přezimují, kvetou kontinuálně)
  - › *Bellis, Cheiranthus, Dianthus barbatus, Myosotis, Viola*

Cibulnaté a hlíznaté rostliny

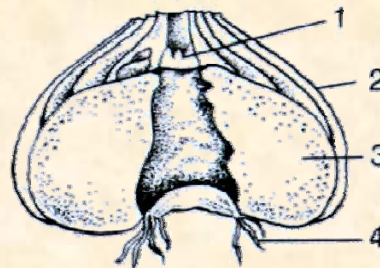
» Charakteristika

- › rodově rozmanitá skupina rostlin, jednoděložné i dvouděložné
- › schopnost adaptace – extrémní podmínky (střídání období sucha a vlhka, tepla a zimy..)
- › přečkávání nepříznivého klimatu ve formě podzemních orgánů (cibule, hlízy, hlíznaté oddenky)
- › geneticky pevně fixovaná periodicitu růstu

Hlíza x Cibule

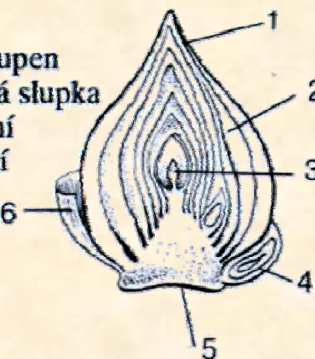
» Hlíza:

- › přeměněná ztloustlá část stonku nebo kořene
- › stonková (epikotyl), oddenková (hypokotyl), kořenová
- › kompaktní vnitřní struktura, zásobní parenchymová pletiva
- › vývoj nadzemních orgánů během růstu, raší z pupenů na hlíze
- › růst kořenů z různých, pro taxon typických míst na hlíze
- › některé hlízy víceleté (brambořík), jiné se obnovují každý rok (mečík)

Řez hlízou

1. růstový pupen
2. povrchová slupka
3. kompaktní vyživovací pletivo
4. kořeny

Řez cibulí

1. základy listů
2. dužnaté vyživovací šupiny
3. základy stonku s květenstvím
4. dceřiná cibule
5. podpučí
6. vnější obal (slupka)

Oddenek, cibulová hlíza

- » **Oddenek** – ztloustlá část stonku krytá četnými šupinovitými listy
  - › tvorba hojných druhotných kořenů (bez koř. čepičky)
  - › rostou vodorovně, šikmo či kolmo k půdnímu povrchu
  - › hodně vegetačních pupenů – povrch
- » **Cibulová hlíza** – některé znaky cibulí (růst kořenů z podpučí)
  - › povrch kryt roztřepenými kožovitými obaly
  - › vnitřní struktura kompaktní (typické pro hlízy)

Přirozená stanoviště cibulovin

- » Stepi a polopouště
- » Přímořské oblasti
- » Efemerní cibuloviny
- » Dočasně vysychající, vlhčí, chladná stanoviště

Stepi a polopouště

- » extrémní teploty, dlouhá letní sucha, v létě zánik vegetace, podzimní deště
- » cibule dokonale uzavřené, každoročně se obnovují
- » začátek růstu na podzim (obnova kořenového systému)
- » zatahování cibulí do hloubky (zatahovací kořeny)
- » rychlý vývoj nadzemních částí
- » **Pěstování:**
cibule každoročně vyjmout po odkvětu z půdy a uchovat přes léto v teple a suchu, vysazovat VIII – IX
- » **Zastupci:**
Tulipa, Allium, Ixilirion, Camassia

Přímořské oblasti, středomoří

- » velké rozdíly teplot léto-zima, dlouhotrvající sucho, vyšší vzdušná vlhkost
- » cibule nejsou dokonale uzavřené, neobnovují se každým rokem
- » začátek vegetace (růstu kořenů) na podzim
- » cibule mírně zatahují do hloubky
- » rychlý vývoj nadzemních částí
- » **Pěstování:**
cibule mohou na stanovišti zůstat 2 - 3 roky,
po vyjmutí (V - VI) nechat vyschnout a vysazovat VIII – IX
- » **Zástupci:**
Narcissus, Hyacinthus, Muscari, Allium

Efemerní cibuloviny, listnaté řídké lesy a háje

- » teplotní rozdíly léto - zima, letní sucha, celoroční deště, zastínění, humózní svrchní půdní horizont, souvislý stálý pokryv později rašících rostlin
- » drobné cibule, neobnovují se každoročně, rychle se dělí
- » začátek vegetace cibulí na podzim, po opadu listů (podzimní srážky)
- » vývoj nadzemní části za chladna (i pod sněhem, už v II raší)
- » cibule v malé hloubce (několik cm) – pod surovým humusem, tvoří velké kolonie
- » **Pěstování:**
výsadba do polostínu, na stanovišti ponechat do zhoustnutí porostu, lze krátkodobé skladování cibulí ve vlhku
- » **Zástupci:**
Galanthus, Leucojum, Scilla, Puschkinia

Dočasně vysychající, chladná stanoviště

- » nejsou extrémní tepl. rozdíly léto - zima, ne extrémní sucha v létě, půda v době sucha není přehřátá, vysoký travní porost, často vyšší dřeviny
- » cibule neuzavřené, tvořené šupinami, málo chráněné před vysycháním
- » na bázi cibule vždy živé kořeny, existují cca 1,5 roku
- » skutečné klidové období neexistuje (pouze období zimy)
- » **Pěstování:**
výsadba včas (na jaře), nepřesazovat často, na zimu chránit, skladování krátkodobé, ve vlhku.
- » **Zástupci:**
Lilium, Fritillaria

Pěstitelské typy hlíznatých rostlin

- » Rostliny tropů a subtropů
- » Jarní efemery a stínomilné druhy
- » Druhy vyžadující trvale vlhčí podmínky
- » Druhy vlhkých a bažinatých stanovišť

Rostliny tropů a subtropů

- » snášejí dlouhodobé sucho (rostliny J. Afriky, J. Evropy)
- » hlízy se každoročně obnovují, hlízy většinou bazální osní
- » hlízy odolávají vysychání, jsou dokonale uzavřené, s blanitou slupkou
- » **Pěstování :**
Ize je přechovávat v suchu při 11 – 12 °C, hlízy a rostliny nesnáší (většina) nebo špatně snáší mrazy typické pro naše klimatické podmínky
- » **Zástupci:**
Gladiolus, Acidanthera, Freesia, Ixia

Jarní efemery a stínomilné druhy

- » nesnášející silné vysychání hlíz
- » hlízy kořenové a hypokotylní
- » **Pěstování:**
Ize krátkodobě skladovat, nutno zabránit výparu (vlhko), délka skladování 2 - 3 měsíce
- » **Zástupci – snášející mráz:**
Corydalis, Eranthis, Cyclamen europaeum, Crocus, Cypripedium, Orchis (a další orchideje našeho pásma)
- » **Zástupci – nesnášející mráz:**
Cyclamen persicum, Gloriosa, Ranunculus, Begonia tuberhybrida

Druhy vyžadující trvale vlhčí podmínky

- » vytvářejí kořenové hlízy
- » **Pěstování:**
skladování v bezmrazém sklepě, ve vlhku
- » **Zástupci – snášející mráz:**
Colchicum
- » **Zástupci – nesnášející mráz:**
Dahlia, Alstroemeria

Druhy vlhkých a bažinatých stanovišť'

- » přechodně vysychající stanoviště, vhodné pro pěstování ve sklenících
- » hlízovité oddenky, cibulovité hlízy, přezimování při 5 – 10 °C
- » **Zástupci:**
Caladium, Colocasia, Zantedeschia, Xanthosoma, Arum, Iris, Canna

Nároky cibulnatých a hlíznatých rostlin

» půda

- › propustná, sušší – většina druhů
- › těžší, vlhká (*Galanthus*, *Leucojum*, *Colchicum*, *Scilla*, *Fritillaria meleagris*, *Eranthis*, *Muscari*, ...)
- › dostatečně živná (krátká vegetace - přístupné živiny + humus)
- › bezplevelná

» světlo

- › většina náročná na světlo – plné slunce
- › do polostínu (drobné cibuloviny)

» specifika

- › skalkové druhy (*Cyclamen*, *Iris reticulata*, *Arum*, *Erythronium*)

Výsadba cibulnatých a hlíznatých rostlin

» termín

- › podzimní (srpen – říjen) – na jaře kvetoucí druhy
- › jarní (březen – květen) – v létě kvetoucí a choulostivé druhy

» hloubka

- › 3 až 5 cm: *Erythronium, Begonia, Cyclamen*
- › 5 až 10 cm: drobné cibuloviny (*Muscari, Scilla*)
- › 10 až 15 cm: běžné druhy (*Tulipa, Narcissus*)
- › 20 až 30 cm: *Lilium, Dahlia, Eremurus*

Rozmnožování cibulovin

» Vegetativní:

- › dělením a nařezáváním cibulí
- › dceřinnými cibulkami
- › pacibulkami (v květenství, paždí listů)
- › šupinami cibulí
- › listovými a stonkovými řízky (lilie)
- › *in vitro*

» Generativní – především u drobných cibulovin:

- › výsevy na podzim – pomalu klíčí: *Chionodoxa*, *Muscari*, *Scilla*, *Fritillaria*, *Leucojum*, *Galanthus*, *Lilium*
- › výsevy na jaře – rychle klíčí: *Allium*, *Ixia*, *Galtonia*, *Lilium*

Rozmnožování hlíznatých rostlin

» Vegetativní:

- › dělením hlíz
- › rozřezáváním hlíz či oddenků na fragmenty s jedním a více vegetačními pupeny
- › pomocí dceřiných hlíz, brutu
- › *in vitro*

» Generativní:

- › výsevy (kvetení po delší době)
- › vyséváme krátce po sklizni semen, konec léta, podzim
- › mladé rostliny chránit před škůdci
- › některá semena leží v půdě i více let (*Colchicum*)

Ošetřování cibulnatých a hlíznatých rostlin

- » **velmi krátká vegetace !!!!**
- » doplňkové přihnojení a zálivka (dobře připravená půda)
- » zamezení tvorby semen (*Tulipa, Hyacithus, Narcissus, ...*)
- » přesazení
  - › každoročně (*Tulipa, Hyacithus, Narcissus*)
  - › po 2 – 3 letech (drobné cibuloviny)
- » opora v době květu (*Dahlia, Gladiolus, Lilium*)
- » teplomilné druhy
  - › uskladnění na zimu (8 – 15°C) – *Dahlia, Canna, Begonia, Gladiolus*

Choroby a škůdci

» virové choroby

- › přenos vegetativní cestou
- › nelze léčit !!!

» houbové choroby

- › velmi časté – vlhká a těžká půda
- › prevence – vhodné podmínky
- › fungicidy – moření

» škůdci

- › prevence – střídání místa výsadby